

Carlos Simon Vázquez

"Diccionario de bioetica", Carlos Simon Vázquez, Burgos 2006 [recenzja]

Collectanea Theologica 78/2, 220-222

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

jej stolicy, od której została urobiona nazwa krainy, oraz gór Garizim i Ebal, a także Sychem. Rozdział *W Judei*, ze zrozumiałych względów najobszerniejszy w całej książce (s. 181- 284), zawiera obszernie omówienie sanktuariów i zabytków Jerozolimy, przede wszystkim związanych z męką, śmiercią i zmartwychwstaniem Jezusa. Cała ta duchowa przygoda kończy się w Emaus, na północ od Jerozolimy, gdzie tradycja starochrześcijańska umieszcza epizod z uczniami, o którym mowa w 24. rozdziale Ewangelii według św. Łukasza.

W całym przewodniku czytelnik otrzymuje solidną porcję wiedzy, wzbogaconą o piękne fotografie opisywanych krain i miejsc, a także bardzo przydatne mapy i wykresy. Wygodny format, dostosowany do potrzeb podróżujących, zachęca do włączenia książki do podręcznego bagażu i sięgania po nią w odwiedzanych miejscach. Jan Gać stara się ukazywać, łączyć i godzić dwa wymiary „sprawy Jezusa z Nazaretu”: historyczny i teologiczny. Umieszcza Go więc na płaszczyznach czasu i przestrzeni, a zarazem w wymiarze wieczności, który sprawia, że historyczny Jezus jest Panem, dzięki któremu dostępujemy przebaczenia grzechów i zbawienia. Mając na względzie zogniskowanie uwagi na Jezusie, można się spodziewać, że nie jest to ostatnie słowo J. Gacia na temat jego fascynacji Biblią i krajami, które ona wzmiankuje. Pod koniec czerwca 2008 r. rozpoczyna się w Kościele Rok Świętego Pawła. Należy wyrazić nadzieję, że będą mu towarzyszyły nowe inicjatywy wydawnicze, wśród nich zapewne również nowy „kulturowy przewodnik” na temat miejsc, w których przebywał Apostoł Narodów.

ks. Waldemar Chrostowski, Warszawa

Carlos Simon VÁZQUEZ, *Diccionario de bioetica*, Editorial Monte Carmelo, Burgos 2006, ss. 786.

W ramach serii „Słowniki MC” (Diccionarios „MC”), Wydawnictwo Karmelitańskie Monte Carmelo w Burgos wydało kolejny słownik, tym razem dotyczący tematyki bioetycznej: *Słownik bioetyki*. Jest coś interesującego w tej inicjatywie wydawniczej. Wydawnictwo Monte Carmelo, raczej o profilu teologicznym, a nawet mistycznym, jest znane z publikacji dzieł teologicznych, więc ukazanie się *Słownika bioetyki* w takim wydawnictwie może wydawać się trochę dziwne, chyba że wskazuje na głębsze potraktowanie tematu. I takie jest pewnie zadanie obecnej pozycji.

Jest ona bowiem owocem pracy Fakultetu Teologicznego Północnej Hiszpanii (Facultad de Teología del Norte de España), który właśnie w Burgos ma swoją

siedzibę, i który próbuje potraktować całość problematyki bioetycznej bardziej dogłębnie, wychodząc z chrześcijańskiej podstawy nauki o człowieku i świecie. Da się to wyraźnie zauważyć na podstawie *Wstępu (Presentatió)n* autora obecnej książki, w której jest mowa nie tylko o kwalifikacjach jakościowych bioetyki w jej wielowymiarowych relacjach interdyscyplinarnych, ale również zakłada jej fundamenty chrześcijańskiego nauczania. W tym ostatnim przypadku wychodzi bowiem od godności człowieka i obiektywnie istniejącej prawdy (choć nie pada tu wprost słowo: „Bóg”), które stają się kryterium wszelkiego wartościowania moralnego (por. s. 5-7). Widać to również w omawianych hasłach *Słownika*. Jest to ważne założenie, bowiem daje gwarancję nie tylko obiektywnej wizji etyki życia człowieka (zgodnej z nauczaniem katolickim), ale także wskazuje na niezmiennie i niezależne od historii i środowiska podstawy wszelkiego działania.

Autor określa bioetykę najpierw jako naukę, która traktuje o etyce życia, i przeszła dość burzliwą historię obejmującą zaledwie ostatnie dekady poprzedniego stulecia. Jest ona również wiedzą praktyczną koncentrującą się na moralnym postępowaniu człowieka. Jako taką, dzieli ją na:

- bioetykę fundamentalną, gdzie do jej zrozumienia pojawiają się niezastąpione pojęcia znane również innym dyscyplinom naukowym,
- bioetykę szczegółową (*especial*), gdzie pojawiają się poszczególne tematy bioetyczne,
- bioetykę kliniczną, która działa na terenie środowiska biosanitarnego,
- bioetykę biojurystyczną, wyrażoną w normach prawnych.

Wokół tych czterech grup koncentrują się wszystkie hasła *Słownika* dobrane według kryterium jakościowego.

Redaktor zaznacza, że jego dzieło powstało we współpracy z wieloma pracownikami naukowymi (medyczno-teologicznymi) z Hiszpanii i Włoch, których później wymienia z imienia i nazwiska, podkreślając zasługi niektórych z nich; razem 48 osób z 27 środowisk naukowych (s. 9-11). Sama praca nie zamierza być dziełem ściśle encyklopedycznym, ale skromną pomocą i służbą dla wielu grup zainteresowanych kwestiami bioetycznymi. Bierze więc pod uwagę: naukowców i pracowników sektora biosanitarnego, studentów dziedzin medyczno-teologicznych, a nawet przeciętnych czytelników, by ofiarować im wszystkim minimum koniecznej fachowej wiedzy na tematy z pogranicza medycyny i etyki, które zaczynają coraz bardziej dominować w życiu publicznym (s. 6).

Na dzieło składa się oprócz wspomnianego *Wstępu* (s. 5-7) i wymienionych *Współpracowników* (s. 9-11), 117 haseł rozpatrywanych w porządku alfabetycznym, według wyżej wskazanego klucza widzenia bioetyki w jej czterech przejawach (s. 13-781). Całość wieńczy *Ogólny spis treści* (s. 783-786). Poszczególne hasła są potraktowane szeroko i w miarę wszechstronnie. Wśród popularnych ha-

seł, takich jak: aborcja, ekologia, choroba, etyka, eutanazja, eksperymenty medyczne na zwierzętach i ludziach, sztuczne zapłodnienie, śmierć, zdrowie, HIV, można tu znaleźć inne pojęcia z dziedziny historii, medycyny szczegółowej, prawa, opieki paliatywnej itp.

Wobec próby pewnej oceny prezentowanej tu pracy, trzeba zauważyć, że jest to kolejna istotna inicjatywa zapoznania czytelnika z katolickim stanowiskiem dotyczącym zagadnień biomedycznych z pogranicza życia i śmierci, w którym priorytet ma osoba ludzka podlegająca w swych działaniach obiektywnej ocenie moralnej. Ważna jest ta uwaga podkreślana przez niejednego autora zawartych tu haseł. Praca wydaje się wykonana z naukową rzetelnością. Każde hasło jest opatrzone odpowiednim historycznym lub rzeczowym wstępem, definicją, które następnie się rozwija. Na końcu każdego omawianego słowa podane są odnośniki do tematów z nim związanych oraz współczesna bibliografia.

Forma słownikowa dzieła może posłużyć fachową informacją na tematy moralne coraz bardziej aktualne i skomplikowane w dzisiejszej dobie, gdy wiele spraw właśnie z dziedziny moralności próbuje się usprawiedliwiać sytuacyjnie lub systemowo. W miejsce czytania fachowych podręczników, do których czytelnik nie zawsze ma dostęp ani chęci czy nawet odpowiedniego przygotowania, *Słownik* ten podsuwa mu gotowe schematy katolickiego spojrzenia na poszczególne problemy. Ostatnio mnożą się tego rodzaju podręczniki i słowniki w różnych krajach i językach, i dobrze, bo dzięki temu współczesny człowiek ma możliwość większego uświadomienia sobie problemów, z którymi chcąc nie chcąc będzie się musiał spotkać czy nawet sam zmierzyć. Należy tylko oczekiwać podobnej polskiej inicjatywy w tej dziedzinie.

ks. Ryszard Groń, USA

C. IZQUIERDO, J. BURGGRAF, F. M. AROCENA (red.), *Diccionario de teología*, Ediciones Universidad de Navarra, S.A. (EUNSA), Pamplona 2006, ss. 1059.

Wydawnictwo Uniwersytetu Nawarry w Pampelunie wydało *Słownik teologii*, ogromną pracę pod redakcją profesora Wydziału Teologicznego tamtejszego Uniwersytetu C. Izquierdo, przy współpracy z dwoma innymi profesorami teże uczelni: F. M. Arocena i J. Burggraf. Jest to potężne przedsięwzięcie planowane, jak zauważa sam redaktor, od wielu lat, któremu ostateczny bodziec dało samo Wydawnictwo EUNSA, zachęcając prof. Izquierdo do realizacji zapowiadanego od dawna projektu (2003 r.).